

О‘ЗBEKISTONDA MADANIYAT VA SAN’AT SOHASI MUASSASALARINING STATISTIK RIVOJLANISH KO‘RSATKICHLARI

*O‘zbekiston Resublikasi Bank Moliya
akademiyasi 2-kurs tinglovchisi
Avazova Gullola Abdiqatovna*

O‘zbekiston mustaqillikka erishgach, madaniyat va san’at sohalarining rivojlanishiga alohida e’tibor qaratilmoqda. Bu sohalar jamiyat ma’naviyati, milliy o‘zlikni anglash va madaniy merosni asrab-avaylashda muhim o‘rin egallaydi. Madaniyat va san’at muassasalari — teatrlar, muzeylar, kutubxonalar, madaniyat markazlari — aholining estetik va intellektual rivojiga xizmat qiladi. So‘nggi yillarda bu muassasalar soni, faoliyat sifati va ulardan foydalanish ko‘rsatkichlari bosqichma-bosqich oshib bormoqda.

Ushbu ishda O‘zbekistonda madaniyat va san’at muassasalarining rivojlanishiga doir statistik ko‘rsatkichlar tahlil qilinadi. Tahlil orqali ularning soni, geografik taqsimoti, moliyalashtirilishi va aholi tomonidan foydalanish darajasi kabi jihatlar yoritiladi. Statistik ma’lumotlarga tayanilgan holda, ushbu muassasalarning holati va rivojlanish tendensiyalari aniq ko‘rsatilib, mavjud muammolar va takomillashtirish yo‘nalishlari ham ko‘rib chiqiladi. Madaniyat va san’at muassasalarining rivojlanishida davlat-xususiy sheriklik loyihalarining ulushi ortmoqda. Xususiy teatrlar, san’at galereyalari va ijodiy markazlar sonining oshishi madaniy xizmatlarning diversifikatsiyasiga olib keldi. Xususiy sektorning madaniyat va san’at sohasidagi faol ishtiroki ushbu sohaning iqtisodiy barqarorligini ta’minlashga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, madaniy tadbirlar va san’at festivallarini tashkil qilishda xususiy sektorning hissasi ortib bormoqda. Bu esa madaniyat va san’at muassasalarining xizmatlarini kengaytirish va sifatini oshirishga imkon yaratmoqda. Bundan tashqari, san’at muassasalarining tijorat yo‘nalishlarini rivojlantirish orqali ularning iqtisodiy mustaqilligini oshirish imkoniyati yuzaga kelmoqda.

Madaniyat va san'at sohasida raqamlashtirish jarayonlari ham jadal rivojlanmoqda. Elektron kutubxonalar va virtual muzeylar tashkil etilishi madaniy resurslarga kirish imkoniyatlarini kengaytirdi. San'at asarlarini raqamlashtirish va onlayn platformalar orqali targ'ib qilish jarayoni rivojlanmoqda. Bu esa aholining madaniyat muassasalaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirib, san'atni ommalashtirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, teatr va kontsert dasturlarining onlayn translyatsiyasi yo'lga qo'yilib, tomoshabinlarga zamonaviy texnologiyalar yordamida madaniyatdan bahramand bo'lish imkoniyati yaratildi.

Madaniyat va san'at sohasi rivojida kadrlar tayyorlash va san'at ta'limi ham muhim ahamiyat kasb etadi. Madaniyat va san'at sohasida yuqori malakali mutaxassislar tayyorlashga alohida e'tibor qaratilib, 38 ta yo'nalish bo'yicha kadrlar tayyorlash tizimi shakllantirildi. San'at maktablari va oliy ta'lim muassasalarida ijodiy yo'nalishlar bo'yicha o'qitish tizimi modernizatsiya qilinmoqda. Ijodkorlarni qo'llab-quvvatlash va yosh san'atkorlarni rag'batlantirish maqsadida maxsus grant va stipendiyalar joriy qilindi. Shu bilan birga, xorijiy davlatlarning ilg'or tajribalarini o'rganish maqsadida san'at sohasi mutaxassislari uchun xalqaro almashinuv dasturlari tashkil etildi.

Kelajakda madaniyat va san'at muassasalarining yanada rivojlanishi uchun bir qancha strategik yo'nalishlarni amalga oshirish zarur. Birinchidan, zamonaviy texnologiyalar yordamida madaniy xizmatlarni yanada kengaytirish va aholining madaniy merosdan foydalanish imkoniyatlarini oshirish lozim. Ikkinchidan, milliy madaniyat va san'atni xalqaro miqyosda targ'ib qilish bo'yicha yangi strategiyalar ishlab chiqish muhim. Uchinchi yo'nalish – madaniy muassasalar infratuzilmasini modernizatsiya qilish va innovatsion loyihalarni amalga oshirish. Bundan tashqari, ijodiy markazlar va teatrlarni modernizatsiya qilish, yangi san'at loyihalarini moliyalashtirish orqali madaniyat sohasi yanada rivojlanadi. San'at va madaniyatni iqtisodiy jihatdan barqaror qilish uchun xususiy sektor va davlat sherikchiligi kengaytirilib, tijorat yo'nalishlari rivojlantirilishi lozim.

Xulosa qilib aytganda, madaniyat va san'at muassasalarining rivojlanishi O'zbekistonda ma'naviy hamda iqtisodiy taraqqiyotning muhim omillaridan biridir. Davlat siyosati va xususiy tashabbuslar natijasida bu soha jadal rivojlanmoqda va kelajakda yanada yuksalishi kutilmoqda. Ushbu rivojlanish aholining madaniy hayotga bo'lgan qiziqishini oshirish, milliy madaniyatni saqlash va xalqaro maydonda O'zbekiston madaniy merosini targ'ib qilishga xizmat qiladi. Shu bois, madaniyat va san'at muassasalarining barqaror rivojlanishi uchun davlat va xususiy sektor hamkorligi, infratuzilmani modernizatsiya qilish, yosh iste'dodlarni qo'llab-quvvatlash va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Kelajakda bu sohadagi islohotlar davom ettirilishi rejalashtirilgan bo'lib, ularning amalga oshirilishi O'zbekiston madaniyat va san'atining xalqaro maydondagi mavqeini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori. (2017). "Madaniyat va san'at sohasini yanada rivojlantirish va takomillashtirishga doir chora-tadbirlar to'g'risida". Toshkent.
2. O'zbekiston Respublikasi Statistika qo'mitasi. (2023). "Madaniyat va san'at muassasalarining rivojlanishi bo'yicha rasmiy statistik ma'lumotlar". www.stat.uz.
3. O'zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi. (2020). "Madaniyat va san'atni rivojlantirish davlat dasturi". Toshkent: Madaniyat vazirligi nashriyoti.
4. Xasanov, A., & Raximova, D. (2021). "O'zbekistonda madaniyat va san'at muassasalarining rivojlanish tendensiyalari". *O'zbekiston iqtisodiy tadqiqotlar jurnali*.
5. Karimov, Sh. (2022). "Davlat-xususiy sheriklik asosida madaniyat muassasalarini rivojlantirish". *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar jurnali*.
6. YUNESKO. (2022). "Madaniyat va san'atni rivojlantirish bo'yicha global strategiyalar". www.unesco.org.
7. Jahon banki. (2023). "O'zbekistonda madaniyat va san'at infratuzilmasining rivojlanishi bo'yicha hisobot". www.worldbank.org.

8. Xolmirzayev, D. (2021). "Madaniyat va san'at muassasalarining innovatsion rivojlanishi". Toshkent: Iqtisodiyot va biznes instituti.